

Ось тому особливу актуальність набуває юридично-правова робота з дітьми та молоддю, профілактика злочинів та правопорушень, що вчиняються неповнолітніми.

Злочини, вчинення яких характерно для неповнолітніх, мають свої певні особливості. Це пояснюється рядом причин:

а) важливістю і масштабністю завдань по охороні життя і здоров'я підростаючого покоління і формуванню у зв'язку з цим державної політики по захисту прав і законних інтересів дітей і підлітків як самостійного напрямку діяльності державних органів і суспільства в цілому;

б) особливостями в генезисі і мотивації злочинів, які вчиняються неповнолітніми, що пов'язані з специфікою їх виховання і життєдіяльності (відносно обмежений період формування особистості, мінливість соціальних позицій, обмежена дієздатність та ін.), особливостями соціально-групових, психологічних та інших характеристик;

в) тісно пов'язаних з цими особливостями специфікою рівня і структури злочинності, її причин і динаміки, високої злочинної активності підлітків.

Складність аналізу злочинності неповнолітніх пов'язана з високою латентністю низки найбільш розповсюджених в їхньому середовищі злочинів.

Структура злочинності неповнолітніх в Україні має зараз такий вигляд: частка неповнолітніх у загальній злочинності становить 8-9 відсотків, серед них:

а) злочини проти особи – 2,1%;

б) грабежі і розбої – 9,0%;

в) крадіжки державного майна – 20,5%;

г) крадіжки індивідуального майна – 50%;

д) хуліганство – 6,2%.³

За вибірковими даними, до 70-80% злочинів учиняється поблизу місця проживання, навчання, безпосередньо у навчальних закладах і гуртожитках:

а) майже 50% злочинів вчиняється внаслідок відсутності батьківського контролю;

б) злочини неповнолітніх носять, як правило, в більшості випадків груповий характер (у трьох випадках з п'яти);

в) більшість груп є нечисленними за своїм складом (дві-три особи нестійкі (тобто існують менше трьох місяців)) іноді групи змішані – в їхньому складі є дорослі і неповнолітні злочинці.

Що цікаво – спостерігається невелике зниження рівня злочинності неповнолітніх в Хмельницькій області.

Так, за даними Відділу кримінальної міліції в справах неповнолітніх міського відділу УМВС України в Хмельницькій області за 2 місяці (січень-лютий) 2002 року на території Хмельницької області зафіксовано 96 злочинів, скоєних неповнолітніми. За цей же період часу в 2001р. було зареєстровано 135 злочинів. Відповідно рівень дитячої і підліткової злочинності знизився на 28,9%. На облік було поставлено 211 підлітків. Найбільш поширеними злочинами залишаються: хуліганство, злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотиків, розбої і вимагательство, крадіжки.

Найбільший ріст злочинності неповнолітніх спостерігається в Білогірському, Кам'янець-Подільському, Городоцькому районах.

Зниження рівня підліткової злочинності на терені Хмельницької області можна пояснити активізацією роботи служб і організацій, які займаються проблемами злочинності неповнолітніх – Відділу кримінальної міліції в справах неповнолітніх, Служби в справах неповнолітніх, Управління в справах сім'ї та молоді.

Ґрунтуючись на вищевказаному, підсумовуємо: ситуація у м. Хмельницькому з підлітковою і дитячою злочинністю складна, але в цілому вона краща, ніж у загальному по Україні. І те, що вона неухильно знижується в цілому – безумовно позитивна тенденція.

¹ Кримінологія / Под ред. д.ю.н. А.И.Долгова. – М.:Инфра, 2001. – С.254.

² Кримінальне право України / За ред. В.М. Бовсуновського. – К.: Наукова думка, 1995.- С.54.

³ Кримінологія. Навчальний посібник / За заг. ред. д.ю.н., проф. О.М.Джузи. – К., 1999. – С.94.

Р. Волинець,

*аспірант Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ СТ. 211 КК УКРАЇНИ

У кримінальному кодексі України, що був ухвалений Верховною Радою України 5 квітня 2002 року знайшли своє відображення та нормативне закріплення цілий ряд статей, які були відсутні у КК 1960 року, а багато статей зазнало суттєвих змін. Серед статей, коло застосування яких значно розширено, досить важливе місце посідає і діяння передбачене статтею 211 КК України, яка має назву "Видання нормативно-правових або розпорядчих актів, які змінюють доходи і видатки бюджету всупереч встановленому законом порядку".

В попередній редакції відповідної статті КК України 1960 року була передбачена кримінальна відповідальність лише за видання нормативних актів, які змінюють доходи і видатки бюджету всупереч встановленому законом порядку, тобто вона могла бути застосована лише в випадку коли службова особа видасть нормативний акт, тобто такий нормативний акт, що містить одну чи декілька обов'язкових для виконання правових норм, що поширюється на невизначене коло фізичних осіб, підприємств, установ і організацій та має неодноразове застосування, незалежно від строку його дії. В випадку, коли ж службова особа видала акт розпорядчого характеру, тобто такий акт, дія якого поширюється на чітко визначене ним коло осіб і має одноразове застосування, яким змінюються видатки бюджету, то такі дії кваліфікувалися вже за іншою статтею, яка передбачала відповідальність за порушення законодавства про бюджетну систему. Але коли такий розпорядчий акт змінював доходи бюджету, то такі дії, у випадку наявності всіх необхідних ознак, взагалі кваліфікувалися як зловживання владою або посадовим становищем або перевищення влади або посадових повноважень.

З прийняттям нового кримінального кодексу України така прогалина законодавства була усунена і в даній статті вже передбачено відповідальність за видання і нормативно-правових і розпорядчих актів, що змінюють доходи і видатки бюджету всупереч встановленому законом порядку.

Таким чином стаття КК, що передбачає відповідальність за такі незаконні діяння в цьому плані удосконалена. Але разом з тим, ще залишились питання, які в літературі знаходять різне відображення, тобто з приводу одних і тих же положень в літературі містяться різні точки зору.

Так, зокрема, спірним в літературі залишається питання щодо визначення моменту з якого даний злочин вважається закінченим.

Більшість вчених схиляються до того, що даний злочин вважається закінченим з моменту видання зазначеного в диспозиції ч. 1 ст. 211 КК України нормативно – правового чи розпорядчого акта, незалежно від наслідків, які перебувають за межами даного складу злочину. Якщо ж, такими діями службової особи було заподіяно шкоду державним чи громадським інтересам або охоронюваним законом правам та інтересам окремих фізичних чи юридичних осіб, то такі дії повинні кваліфікуватися залежно від розміру заподіяної шкоди за ст. 364 чи ст. 365 КК України. У випадку коли службова особа видала такий акт, але порушення бюджетного законодавства не сталося з незалежних від її волі причин, то має місце лише замах на вчинення злочину. На практиці можуть траплятися випадки, коли службова особа видає декілька нормативно – правових та розпорядчих актів, що порушують бюджетне законодавство, але кожен акт окремо спрямований на використання бюджетних коштів розмір яких не становить великого розміру. Такий розмір бюджетних коштів може утворюватися за сукупністю дій, тобто якщо видання таких актів охоплюється єдиним умислом, а в діях службової особи є наявні ознаки продовжуваного злочину, то в такому разі дії особи слід кваліфікувати, як замах на вчинення злочину передбаченого статтею 211 КК України, а при наявності необхідних ознак та достатнього розміру бюджетних коштів, як закінчений злочин передбачений цією ж статтею кримінального кодексу України.

Така позиція вчених видається вірною. Але інша категорія науковців, до вищезазначених критеріїв, додатково відносить і момент набрання даними нормативно – правовими та розпорядчими актами законної сили. Так, зокрема, в поняття “видання” вони вкладають наступні етапи: процес підготовки такого акту, тобто його створення, а саме розробка проекту акту, його оформлення та надання обов’язковості нормативно – правовому та розпорядчому акту, строк дії якого минув чи ще не настав, тобто набрання ним законної сили. Цей момент може проявлятися, наприклад, в доведенні такого акту до відома виконавців, його опублікування чи реєстрація.

Основна відмінність даних точок зору полягає в визнанні обов’язковим моментом для визнання даного злочину закінченим, набрання таким актом законної сили. Питання щодо моменту набрання нормативно – правовим або розпорядчим актом законної сили вирішується Конституцією України, окремими нормативними актами та Указом Президента України «Про порядок офіційного оприлюднення нормативно – правових актів та набрання ними чинності» від 10.06.1997 року. Якщо ж нормативно – правовий або розпорядчий акт, який змінює доходи і видатки бюджету всупереч встановленому законом порядку, був підписаний службовою особою, але не набрав чинності, то має місце замах на вчинення злочину, передбаченого ст. 211 КК України. У зв’язку з цим, даний злочин може визнаватись закінченим лише з моменту набрання таким актом законної сили, незалежно від того чи настали, суспільно – небезпечні наслідки чи ні.

Така позиція, як видається, має право на існування. Так, зокрема виникає такої проблеми у випадку, коли момент видання, а саме, підписання чи затвердження службовою особою нормативно – правового або розпорядчого акту, та момент набрання ним законної сили збігаються. В такому випадку даний злочин визнається закінченим з моменту набрання ним законної сили, тобто з моменту його підписання чи затвердження. А як поступати в такій ситуації, коли в самому акті зазначено, що він вступає в силу з якогось певного визначеного моменту, причому через деякий час після його підписання чи затвердження? Оскільки в юридичній природі, в правовому полі України такого акту юридично ще немає і ніяких юридичних наслідків до моменту його вступу в законну силу не настає, тому що він на даний момент не породжує жодних правовідносин, а значить і ніяких дій керуючись ним вчиняти неможливо. Службова особа, яка підписала чи затвердила такий акт в будь – який момент може прийняти рішення, яким взагалі відмінить такий акт. Тобто буде мати місце ситуація, коли нормативно – правовий або розпорядчий акт, який ще не вступив в законну силу буде скасовано, а значить в правовому полі України, в її правовій системі такого акту взагалі не існувало, оскільки він не породив жодних правовідносин. Зважаючи на таке, позиція, щодо впливу на визначення моменту з якого злочин, передбачений ст. 211 КК України, моменту набрання таким актом законної сили очевидно, видається слушною.

Таким чином, враховуючи вищевикладене, можна дійти висновку, що для усунення протиріч, стосовно визначення моменту з якого даний злочин буде вважатись закінченим, що можуть виникнути на практиці, в ст. 211 КК України необхідно внести зміни та доповнити положенням про те, що даний злочин буде вважатись закінченим з моменту коли акти, які змінюють доходи і видатки бюджету всупереч встановленому законом порядку, набрали законної сили, лише в такому разі, питання пов’язані з даною проблемою, на практиці будуть знаходити однакове вирішення та визнаватись закінченим злочином, а в протилежному випадку, буде мати місце замах на злочин передбачений ст. 211 Кримінального кодексу України.

Література

1. Андрушко П.П. *Кримінальна відповідальність за порушення законодавства про бюджетну систему*. // *Юридичний вісник України*. - 2000- №8.
2. Кочерга В., Фесенко Є. *Законопроект, який став законом* // *Право України*. - 1998. - №7.
3. Навроцький В.О. *“Кримінальне право України”. Особлива частина*. - Київ. - “Знання”. - 2000.

А. Воропаєва,

*студентка II курсу юридичного факультету
Міжнародного Соломонова Університету, м. Київ*

СТАТУС НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Згідно з Законом України “Про банки і банківську діяльність” банківська система є внутрішньо організованою, об’єднаною загальною метою сукупністю банківських установ, які утворені та діють на основі Конституції та законів України. Центральний банк виконує функції управління у цій системі. Слід зазначити, що монополія емісійної діяльності характеризує особливий статус сучасних центральних банків.

Створення банківської системи України і відповідно її керівної ланки пов’язано з низкою нормативних актів¹.

Правовий статус Національного банку України, що залежить від місця і ролі серед органів державної влади, складається з конституційної правосуб’єктності та галузевих статусів. Конституційна природа статусу Національного банку України дає підстави розглядати його як орган держави, а отже як суб’єкт публічного права. Але Національний банк є й юридичною особою, виступаючи як суб’єкт цивільно-правових відносин. Відповідальність як елемент правосуб’єктності Національного банку є специфічною, а саме—однією із сторін є держава в особі державних органів, що реалізують владні повноваження.